

Bioanalyytikon näkökulma: Yhdessä potilaan parhaaksi

Moniammatillinen yhteistyö on olennaisessa roolissa, jotta ihminen saa parasta mahdollista hoitoa. Ihminen on elämänsä aikana tekemisissä monen eri terveydenhuollon ammattilaisen kanssa. Näistä bioanalyytikon rooli ihmisen hoitoketjussa on yleensä potilaille melko näkymätöntä, vaikka potilaiden hoitopäätöksistä peräti 70 % perustuu laadukkaasti toteutettuun laboriodiagnostiikkaan. Potilas kohtaa pääsääntöisesti bioanalyytikon vain erilaisissa näytteenotto- ja potilastutkimustilanteissa. Ennen ihmisen syntymää bioanalytikko voi olla mukana esimerkiksi hedelmöityshoidoissa ja raskauden aikaisissa tutkimuksissa, ja heti syntymän jälkeen monien tutkimusten ottamisessa ja tutkimisessa. Myöhemmin elämänsä aikana ihminen kohtaa bioanalyytikon monessa eri tilanteessa, kuten verinäytteenotossa, erilaisten mikrobiologisten näytteiden otossa ja fysiologisissa toimintakokeissa. Mitään laboratorionäytteitä ei kuitenkaan oteta tai laboratoriotuloksia hyödynnetä ilman moniammatillista yhteistyötä.

Moniammatillisessa yhteistyössä eri terveydenhuollon asiantuntijat toimivat rinnakkain potilaiden parhaaksi. Bioanalyytikon asiantuntijuutta tarvitaan, jotta saadaan luotettavia laboratoriotuloksia potilaan hoidon ja seurannan tueksi. Moniammatillisia laboratorion ulkoisia yhteistyöryhmiä ovat bioanalyytikon näkökulmasta muun muassa klinikot ja sairaanhoitajat, muu hoitohenkilökunta, radiologia, fysioterapia ja ensihoito. Bioanalytytikot ohjeistavat muita asiantuntijoita näytteenotossa ja tutkimuksien valinnassa. Lisäksi he tuottavat laboratorionäytteisiin liittyviä potilasohjeita kaikkien ammattiryhmien käyttöön. Näytteenoton ohjeistaminen on tärkeää preanalyttisten virheiden välttämiseksi. Kliiniset esitiedot, näytekuljetukset, näytteiden käsittely sekä laboratorion sisäisten ja ulkoisten asiakkaiden ohjeistaminen kuuluvat bioanalytytikkojen päivittäiseen työhön.

Työyhteisön sisäinen moniammatillisuus on välttämätöntä kliinisten laboratoriodien toiminnassa. Bioanalytytikko ei voi toimia yksin, vaan työ vaatii monien ammattiryhmien yhteistyötä. Näin saadaan luotettavat tulokset potilaan hoitoa ajatellen. Laboratoriossa bioanalytytikko työskentelee yhteistyössä muun muassa kemistien, fyysikoiden, sairaalasolubiologien, asiantuntijalääkäreiden, välinehuoltajien ja osastonsihteerien kanssa.

Moniammatillisuuden suurimpiin haasteisiin voidaan luetella tiedon kulun ongelmat sekä ymmärtämättömyys toisten ammattiryhmien työnkuvasta. Puutteelliset vuorovaikutustaidot voivat osaltaan vaikeuttaa moniammatillisuuden toteutumista. Myös kiireestä johtuva resurssien puute aiheuttaa vaikeuksia päivittäisessä työssä. Bioanalyytikon työssä moniammatilliset haasteet näkyvät etenkin laboratorionäytteiden preanalyttisten virheiden määrässä tai esimerkiksi huonosti suunnitellussa laboratorionäytteiden tutkimusprosessissa. Haasteisiin voi kuitenkin pyrkiä vaikuttamaan tuomalla esiin omaa asiantuntijuutta yhteistyökkyisesti.

Toimiakseen parhaiten moniammatillinen yhteistyö vaatii kunnioitusta ja ymmärrystä toisten ammattiryhmien työstä. Parhaimmillaan moniammatillisuus on sitä, että henkilöstö tunnistaa oman asiantuntijuuden ja tuo sen esiin huomioiden ja arvostaen myös muiden asiantuntijuutta. Moniammatillinen yhteistyö vaatii erityisesti oman työn ja osaamisen jatkuvaa kehittämistä ja ylläpitämistä. Potilaslähtöisyys on moniammatillisuuden keskiössä ja kaiken toiminnan tulisi pyrkiä potilaan parhaan hoidon varmistamiseen. Toimivasta sosiaali- ja terveysalan moniammatillisesta yhteistyöstä, jossa bioanalytikolla on tärkeä ja korvaamaton rooli, hyötyy ennen kaikkea potilas.

Kirjoittajina ovat kuusi YAMK-bioanalytikko-opiskelijaa, jotka ovat ylpeitä roolistaan moniammatillisen työyhteisön jäseninä.

Kirjoittajat ovat kliinisen asiantuntijuuden YAMK-opiskelijoita, jotka osallistuvat Mentoring and consulting in pre-analytics and clinical laboratory services -opintojaksolle: Kaisa Alanko, Mari Hepomäki, Annika Kolari, Liisa Partanen, Maarit Ponsimaa, Anna-Leena Toropainen

Lähteet:

Hotus. 2015. Potilaan ohjaus laboratorionäytteenottoon. Pdf-dokumentti. <https://www.hotus.fi/wp-content/uploads/2019/05/naytteenottojulkaisu08102015.pdf>

Kurtti, J. & Meriläinen, R. 2017. Havaintoja osaamisen rakentumisesta ja tulevaisuuden osaamistarpeista terveysalalla. 29.10.2017. *HAMK Unlimited Scientific* .

Verkkosivu. <https://unlimited.hamk.fi/hyvinvointi-ja-sote-ala/terveysalan-osaamistarpeet>